

Samenvatting peiling duurzaamheid Salvatorkerk september 2025

Hieronder leest u een samenvatting van de uitkomsten van de peiling duurzaamheid die in september 2025 in de Protestantse Wijkgemeente Arnhem-Zuid gehouden is. Er zijn in totaal 43 formulieren, handgeschreven of digitaal, ingeleverd. Bij de open vragen hebben wij geprobeerd de genoemde opmerkingen te clusteren en hierbij, waar mogelijk en zinvol, aantallen te noemen. Hier en daar vermelden wij schuingedrukt een citaat ter verduidelijking of illustratie. Een volledig overzicht van de uitkomsten van de enquête is op te vragen bij de werkgroep duurzaamheid; werkgroepduurzaamheid@pgarnhem-zuid.nl. Hierbij bedankt de werkgroep duurzaamheid iedereen die aan deze peiling heeft meegedaan van harte voor de moeite.

1. Hecht u waarde aan de natuur?

De natuur is voor mij

Niet belangrijk	0
Enigszins belangrijk	2
Erg belangrijk	41

Toelichting:

Ongeveer driekwart van de respondenten geven een toelichting.

- Het vaakst (zo'n 18 x) worden de aspecten leven, overleven, gezondheid, zuurstof en frisse lucht, en bron van voedsel genoemd. Een paar citaten:
 - 'Natuur brengt leven, geeft zuurstof en mentale gezondheid.'*
 - 'Biodiversiteit is een voorwaarde is voor het voortbestaan van ons mensen.'*
- Ook vaak genoemd (zo'n 16 x) wordt de natuur als bron van rust, harmonie en genieten. Een paar citaten:
 - 'Geeft rust en ruimte in mijn leven.'*
 - 'Elke lente ontluikt alles. Dat is volop genieten voor mij.'*
 - 'Verwondering. Altijd nieuwe belevenissen.'*
 - 'Troost in moeilijke tijden.'*
- Sommigen benoemen pijn en zorg:
 - 'Zorg om misbruik en vervuiling van de natuur.'*
 - 'Het doet pijn dat ze zo beschadigd is.'*
 - 'Ik geef graag een duurzame aarde door aan onze kinderen.'*
- Eén respondent licht toe bij 'enigszins belangrijk':
 - 'We moeten niet overdrijven. Woonwijken voor onze kinderen, kleinkinderen en asielzoekers zijn belangrijker dan stikstof, torren en salamanders. Zij vinden ergens anders wel een plek. Het overdreven stikstofprobleem lost zichzelf op.'*
- Een paar mensen benoemen dat de natuur ook gevaar in zich draagt.

2. Speelt de schepping in uw geloof een rol?

Geen enkele rol	2
Enigszins een rol	15
Een grote rol	26

Toelichting:

- Opnieuw geeft ruim driekwart van de respondenten een toelichting.
- Begrippen als dankbaarheid, geschenk van God, verwondering, verbazing, Gods aanwezigheid worden hier vaak genoemd. Ongeveer de helft van de respondenten zegt hier iets over. Een paar citaten:
 - 'Bijzonder. Afstemming. Verwondering.'*
 - 'Het wonder, hoe bijzonder, mooi, niet te bevatten.'*
 - 'Als ik soms in het bos loop, ervaar ik Gods aanwezigheid.'*
 - 'Ik ervaar het leven als een geschenk en de Schepping ook. Gods schepping is iets groots en mysterieus, waar ik mij grenzeloos over verwonder en dankbaar over voel.'*

- Ook ongeveer de helft van de respondenten verbindt het begrip schepping met de eigen verantwoordelijkheid van de mens om er zorgvuldig mee om te gaan. Een paar citaten:
 - *‘Natuur is creatie van God, we moeten er zuinig op zijn.’*
 - *‘Wij mensen zijn verantwoordelijk voor zorgvuldig omgaan met de schepping. Wij mogen ons op geen enkele manier “verschuilen” achter de rug van God, die - in sommige opinies - er wel voor zou zorgen, dat alles goed komt.’*
- De schepping als geloofsthema wordt door sommige mensen nader toegelicht of bevraagd:
 - *‘De natuur is niet van ons, maar van ‘De Schepper’. Wij zijn zelf een onderdeel van de schepping, verbonden met dieren en planten. Daarom moeten we zorgvuldig omgaan met de natuur.’*
 - *‘Ik geloof niet in de schepping in 7 dagen, maar dat God daarin te vinden is vind ik belangrijk.’*
 - *‘Ik beschouw de bijbelverhalen als fictief, als beeldende illustraties met zeggingskracht. (...) Van veel meer belang dan ‘hoe het zo ontstaan is’, is de opdracht onze wereld leefbaar te houden.’*
 - *‘In mijn geloof ben ik zoekende. De schepping is een wonder, het scheppingsverhaal is mooi maar rationeel moeilijk te vatten. De natuur evolueert, en ik vind dat de mensheid wel de verantwoordelijkheid heeft om er goed mee om te gaan.’*
 - *‘De elementen waaruit mijn lichaam is opgebouwd zijn ontstaan in sterren die lang geleden hebben gestraald, zijn geëxplodeerd, nieuwe sterren hebben gevormd om uiteindelijk, lang nadat de zon en de aarde zijn gevormd mijn lichaam samen te vormen. Onze huidige kennis van het ontstaan van het heelal resoneert wonderbaarlijk goed met de eerste verzen uit de Bijbel. Gods Geest zweefde over het absolute niets (toehoe vavohoe) en God zei: “Laat er licht zijn,” en er was licht. (...) Laten we daarom met respect omgaan met dit alles en dankbaar zijn voor het leven dat Gods Geest ons heeft ingeblazen.’*
 - *‘De laatste jaren ben ik er meer van doordrongen geraakt, dat alle levensvormen een eigen relatie tot de schepper hebben: de vogels, de bomen, de bergen en rivieren. Zij loven God op eigen wijze (Psalm 148). Wij mensen zouden daar meer achting en eerbied voor mogen hebben. Wij zouden de dieren en de natuur niet als gebruiksvoorwerp moeten beschouwen, maar moeten respecteren als medeschepselen, geschapen door dezelfde God die hemel en aarde gemaakt heeft.’*
 - *‘God laat het geschapene nooit los. Dat geeft me hoop, juist nu er zoveel ellende in de wereld is.’*

3. Draagt u bij aan een schone natuur en een leefbare schepping? Zo ja, kunt u zeggen hoe?

Deze vraag wordt door bijna alle respondenten beantwoord. Tal van manieren waarop mensen bijdragen aan een schone natuur en een leefbare schepping worden genoemd, de meeste meermalen door verschillende respondenten. Een paar mensen noteren erbij: ‘Kan altijd beter.’ ‘Te weinig.’ ‘Niemand is perfect.’ Hieronder staan de belangrijkste thema’s genoemd, met het aantal malen dat dit thema werd genoemd. Ook staan er een paar voorbeeldcitaten bij:

- Afval scheiden en bewust met afval omgaan 31
 - *‘Indien mogelijk niet te veel iets met plastic verpakking kopen.’*
 - *‘Ik raap afval in de omgeving.’*
 - *‘Geen voedselverspilling’*
 - *‘Niets in de natuur gooien.’*
- Zuinig met energie en isolatie 11
 - *‘Lampen uitschakelen bij het verlaten van een ruimte’*
 - *‘Opladers uit het stopcontact.’*
 - *‘Verwarming laag.’*
 - *‘Zuinig met energie zijn en de thermostaat niet te hoog zetten.’*
 - *‘Huis verduurzaamd door goede isolatie’*
 - *‘Hybride auto.’*
- Zonnepanelen 9
- Geen of minder autogebruik, fietsen (evt. op e-bike), wandelen, openbaar vervoer 17
 - *‘Geen auto’*
 - *‘Fiets veel’*
- Niet of minimaal vliegen 7

- *'Niet vliegen en vakantie houden in Nederland.'*
- Eten: 13
 - *'Vegetarisch eten of weinig vlees eten' 6*
 - *'Biologisch eten.' 7*
- Zuinig met watergebruik (b.v. douche) 5
 - *'Regenton aangesloten zodat we geen kraanwater gebruiken voor de tuin.'*
- Bewust consumeren: duurzame producten kopen, geen verspilling, tweedehands producten en kleding 24
 - *Zo lang mogelijk met producten en kleding doen. 6*
 - *'Fysiek winkelen en online bestellingen dus beperkt houden.'*
 - *'Consuminderen, tweedehands spullen kopen, repareren i.p.v. nieuw kopen als het kan.'*
- Groen vrijwilligerswerk / educatie 3
- Bewust omgaan met de natuur en (vergroening van) de eigen tuin 9
 - *'Een tuin met meer groen dan tegels, vriendelijk voor insecten, vogels en sporadisch een egel.'*
- Overig:
 - *Lidmaatschap van of steun aan milieu- en natuurorganisaties 3*
 - *'Groene bank.'*
 - *'Natuurlijke schoonmaakmiddelen gebruiken.'*
 - *'Ik gebruik geen gif.'*
 - *'Niet stemmen op politieke partijen die vervuilende multinationals hun gang laten gaan, of de biodiversiteitscrisis en klimaatcrisis ontkennen.'*

4. Weet u wat het inhoudt om Groene Kerk te worden?

Ja	17
Enigszins	20
Nee	6

Als onze wijkgemeente Groene Kerk wordt, welke concrete activiteiten vindt u dan belangrijk?

- Afval scheiden: 9
 - *'Plaats een bak in de hal voor oud papier. Hoe gemakkelijker je het mensen maakt papier te scheiden, hoe meer resultaat.'*
 - *'Goede scheiding van afval (gemeente hierin blijven benaderen.)'*
 - *'Afval scheiden en zo min mogelijk verspillen.'*
- Duurzame maatregelen aan gebouw, indien mogelijk 10
 - *Zonnepanelen op het dak van de kerk 7*
 - *Energiebesparing, beter omgaan met energie. (Licht/ verwarming) 5*
 - *'Doorgaan met beamer i.p.v. veel op papier.'*
 - *'Geen gas meer.'*
 - *'Nog niet geïsoleerde muren en ramen beter isoleren.'*
- De kerkgemeenschap betrekken bij het thema. 9
 - *'De jaarlijkse initiatieven die worden bedacht en uitgevoerd samen als geloofsgemeenschap dragen.'*
 - *'Groenonderhoudsploeg proberen uit te breiden, niet alleen neerleggen bij werkgroep duurzaamheid.'*
 - *'Aandacht in jaarlijkse kerkdienst.'*
 - *'Bewustwording van wat we zelf kunnen doen, graag zonder grote normerende of betuttelende boodschap.'*
 - *'In gesprek blijven over milieuvriendelijke maatregelen, elkaar adviseren en stimuleren hierin.'*
- Naar buiten treden met dit thema
 - *'Evt. via website, nieuwsbrief (plaatselijke pers) blijven profileren.'*
 - *'Kerk/ gemeenteleden hebben een voorbeeldfunctie naar anderen in de omgeving.'*
- Zo veel mogelijk biologische en ecologisch verantwoorde producten en schoonmaakartikelen gebruiken. 9
 - *'Biologische koekjes e.d.'*
 - *'Bio schoonmaakmiddelen.'*
 - *'Toepassen milieuvriendelijke producten.'*
 - *'Duurzame producten gebruiken.'*
 - *'Milieuvriendelijke producten. Ook schoonmaak.'*

- Fair Trade 5
 - *'Fair Trade producten zoals koffie en thee gebruiken.'*
 - *'Fair trade koffie / thee/ wijn, etc.'*
- Kerktuin verder vergroenen en biodiverser maken: 7
 - *'Eigen composthoop, de kerktuin bijhouden.'*
 - *'Meer groen in en om de kerk.'*
 - *'Ik zou het mooi vinden om met de gemeente Arnhem in gesprek te gaan over een groenere invulling van het stuk gras naast de kerk. Ik zou een bloemenpluktuin die openstaat voor gemeenteleden en buurtbewoners erg mooi vinden. Zodat we niet alleen als kerkgemeente, maar ook met buurtgenoten een extra stuk natuur en biodiversiteit in de buurt erbij krijgen. Met bankjes, zodat we ook kunnen zitten met een kop koffie. En het een plek van ontmoeting en bloei mag zijn. Voor mens en dier.'*
- Hergebruik van spullen
 - *'Ruilbeurs commissie. Spullen niet naar Salvatorkerk maar een groepje mensen die vraag en aanbod bij elkaar brengen.'*
- Praktische hulp
 - *'Aanbieden om mensen te helpen bij het goed aansluiten van een regenton.'*
- Algemeen
 - *'Alles belangrijk waar we maar kunnen meedoen en denken.'*
 - *'Waar mogelijk zelf als kerk bijdragen in wat we zelf gebruiken.'*
 - *'Geen andere dan alle andere organisaties en wereldbewoners behoren te doen.'*
 - *'Niet aan meedoen. Kunnen ook groen zijn zonder verplichting. Onze voorouders hebben dit eeuwen gedaan door kerkhoven en kerkterreinen te onderhouden, zonder zich op de borst te kloppen en bordjes: Groene Kerk. Laten we een gelovige kerk belangrijker vinden dan een "groene Kerk". Dit is het nieuwe geloof en een afleidingsmanoeuvre.'*
 - *'Niet direct een concreet voorbeeld in gedachten.'*
 - *'Geen idee.'*

5. Is er nog iets wat u naar aanleiding van deze peiling kwijt wilt?

- Over deze peiling:
 - *'Goed dat er gepeild wordt.'*
 - *'Goed initiatief, deze peiling gaat over een belangrijk onderwerp.'*
 - *'Fijn dat de werkgroep duurzaamheid de duurzaamheid op de agenda heeft gezet en de kerkenraad dit thema nu naar de hele gemeente verbreedt.'*
 - *'Succes! Alle kleine beetjes dragen bij.'*
 - *'Kleine acties met beperkt resultaat, maar vele kleintjes maken... En zo blijf je binnen het kader van wat haalbaar is. En daarmee is Salvator op de goede weg.'*
 - *'Duurzaamheid omvat veel aspecten die van invloed kan zijn voor 't milieu.'*
- Over activiteiten van de werkgroep duurzaamheid:
 - *'Ik voel me verbonden met de actieve werkgroep. Ook de tips die gegeven worden helpen me.'*
 - *'Ik vind de info via de Zuiderbrief heel "helpfull", n.a.v. het geschrevene aluminiumfolie in prop, velletjes wasmiddel i.p.v plastic flessen enz.'*
 - *'Goed dat middels groene kerkdiensten aandacht besteed wordt aan dit onderwerp.'*
 - *'Er wordt momenteel zwaar overdreven. Niet doen. De groep duurzaamheid wekt wrevel op door elke week te prediken in de nieuwsbrief en schiet hierdoor haar doel voorbij. Sommige mensen doen hierdoor niet mee en haken af.'*
 - *'De tuin van de kerk ziet er erg mooi uit. Het geeft de kerk een andere uitstraling.'*
- Een groene tip:
 - *'Gisteren hoorde ik dat er doekjes en schoonmaakmiddelen zijn van "de groene beer" of "de groene bever", alleen via internet te verkrijgen. Zo zuiver mogelijk geproduceerd.'*
- Geloofsinspiratie:
 - *'Het zonnelied van Franciscus van Assisi is voor mij een inspiratie. Deze versie: https://www.youtube.com/watch?v=662nqXJztRQ&list=RD662nqXJztRQ&start_radio=1*
 - *'Jubilate Deo.'*